

20 let intenzivnega monitoringa gozdov v Sloveniji

V Sloveniji spremljamo stanje gozdov v okviru različnih javnih služb in programov, inventur, monitoringa gozdov. Mednarodni okvir ocenjevanja in spremljanje vplivov onesnaženja zraka na gozdove je bil vzpostavljen v okviru programa ICP Forests, ki je bil ustanovljen leta 1985 pod okriljem Konvencije o čezmejnem onesnaževanju zraka na dolge razdalje (CLRTAP, 1979). V Sloveniji poteka v skladu s Pravilnikom o varstvu gozdov kot del JGS Gozdarskega inštituta Slovenije.

Na I. ravni spremljanje gozdov temelji na sistematični 16 x 16 km mreži opazovalnih ploskev. Tako želimo pridobiti vpogled v prostorske in časovne spremembe stanja gozdov v Evropi in Sloveniji vse od konca osemdesetih let prejšnjega stoletja. Na drugi ravni, t. i. intenzivnem spremljanju gozdnih ekosistemov (IM), ki v Sloveniji poteka od l. 2004 v EU pa od l. 1994 dalje, pa je cilj razjasniti vzročno-posledične odnose med različnimi stresnimi dejavniki. Intenzivno spremljanje gozdnih ekosistemov je osredotočeno na:

- razumevanje vzročno-posledičnih razmerij: pomaga razjasniti razmerja med različnimi stresnimi dejavniki (onesnaževanje zraka, podnebne spremembe, idr.) in stanjem gozdnih ekosistemov,
- ocenjevanje dolgoročnih trendov: prepoznavanje trendov v zdravju, rasti in biotski raznovrstnosti gozdov; podatki so del izhodišč za napovedovanje prihodnjih sprememb v gozdnih ekosistemih,
- oceno kritičnih obremenitev gozdov z onesnaženim zrakom (npr. kriten vnos dušika v gozdove) in odkrivanje okoljskih sprememb v gozdovih,
- na skrbno in nadzorovano zbiranje kakovostnih, standardiziranih podatkov ter njihovo mednarodno primerljivost in
- sodelovanje strokovnjakov iz različnih držav, prenos novih znanj, izobraževanje na gozdarskih institucijah v Evropi, idr.
- V zadnjem obdobju so na osnovi monitoringa gozdov programa ICP Forests tako v Evropi kot Sloveniji nastali članki, prispevki, knjige in poročila, ki opisujejo rezultate spremljanja gozdov ter procesov v gozdnih ekosistemih (petnajst različnih aktivnosti, področij monitoringa) v povezavi z vnosom onesnažil v gozdove in posledicami podnebnih sprememb.
- Zavedamo se, da mora biti proces spremljanja stanja gozdov ves čas temeljiti na preverjanju, da smiselno vključujemo nove tehnologije, metode, da spremljamo aktualne pokazatelje stanja gozdov, da o rezultatih obveščamo znanstveno, strokovno in drugo javnost. Le tako bomo lahko nadaljevali s spremljanjem stanja gozdov v prihodnje in zagotavljali ustrezne podatke ter zagotavljali poslanstvo programa.

Doc. dr. Primož SIMONČIČ